

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертаційну роботу Прокопенка Костянтина Анатолійовича
«Оптимізація комплексного хірургічного лікування мінно-вибухових
уражень у мирного населення», подану на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 222 – Медицина
галузі знань 22 - «Охорона здоров'я»**

Актуальність обраної теми дисертації. Зростання кількості воєнних конфліктів та терористичних актів у густонаселених районах призвело до значного збільшення випадків мінно-вибухової травми серед цивільного населення. Специфіка уражень у мирних мешканців, зокрема вікові особливості, наявність супутніх хронічних захворювань та відсутність засобів індивідуального захисту, змінює архітектуру ран, перебіг травматичної хвороби та потребує перегляду стандартних військових протоколів та розробки персоналізованих підходів до хірургічного лікування. У контексті триваючої військової агресії проблема лікування мінно-вибухової травми серед цивільного населення набула статусу критичної. Тому дана дисертація є своєчасною відповіддю на виклики сучасної хірургії, вирішує актуальні питання адаптації методів «damage control surgery» до потреб цивільних осіб.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана у відповідності до плану науково-дослідної роботи кафедри хірургії №1 Полтавського державного медичного університету «Розробка сучасних науково-обґрунтованих принципів стратифікації, моніторингу і прогнозування перебігу хірургічних захворювань та травм» (№ державної реєстрації 0120U101176).

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів, що представлені в дисертації. Дисертаційне дослідження представляє собою цілісну, самостійно виконану, завершену наукову працю. Автор самостійно виконав етапи планування та патентно-інформаційного пошуку за темою дисертації, визначив мету та сформулював завдання науково-дослідної роботи, провів літературний пошук та аналіз отриманої інформації, визначив і

обґрунтував методи дослідження, розробив статистичну карту досліджених пацієнтів, провів аналіз 167 медичних карт стаціонарних хворих із мінно-вибуховими ураженнями хірургічного відділення комунального некомерційного підприємства Харківської обласної ради «Обласна клінічна лікарня» за період із лютого 2022 року по квітень 2024 року. Здобувач особисто брав участь у проведенні діагностичних заходів та хірургічних втручань усіх пацієнтів. Дисертант провів систематизацію та аналіз отриманих результатів дослідження, статистичну обробку даних, написав та оформив усі розділи, сформулював висновки та узагальнення проведеного дослідження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій. Наукові положення дисертації є обґрунтованими, оскільки базуються на результатах власних досліджень. Для досягнення мети роботи автор визначив 5 завдань, які послідовно дозволили досягти мети. Кількість пацієнтів є достатньою для обґрунтування результатів та підтвердження їх достовірності - для втілення поставленої мети здобувачем включено до дослідження 167 постраждалих з мінно-вибуховими ураженнями. Автор використав широкий спектр сучасних методів досліджень, що дозволило досягти поставленої мети. Вміст наукової роботи з її обґрунтуванням та кількістю ілюстративного матеріалу є достатніми для узагальнень і висновків, що містяться в рукописі дисертації. Вважаю, що наукові положення та висновки дисертації є обґрунтованими, узгодженими з метою та завданнями дослідження.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження. Автором визначено нові комплексні підходи для вирішення актуальної проблеми щодо оптимізації діагностики та лікування мінно-вибухових уражень у мирного населення.

Отримано оновлені дані про сучасний стан діагностично-лікувальної тактики у постраждалих з мінно-вибуховими ураженнями.

Вперше розроблений алгоритм діагностики, лікування та маршрут цивільного пацієнта з мінно-вибуховими ураженнями, отриманими внаслідок військових дій. На основі поділу пацієнтів на групи в залежності від тяжкості отриманих травм, анатомічної локалізації та обсягу поранень, оцінки пацієнтів

за шкалами ризику травмованого пацієнта проведено прогнозування та визначення оптимальної тактики діагностики та вибору необхідного об'єму хірургічного лікування окремо для кожної групи пацієнтів, з урахування принципів damage control surgery.

Доповнено наукові відомості про особливості прийняття рішення відповідно до алгоритму діагностики та вирішення тактики подальшого лікування з метою скорочення терміну доопераційної підготовки та первинного хірургічного втручання.

Проведений багатофакторний аналіз особливостей перебігу травматичної хвороби при мінно-вибухових ураженнях при застосуванні розробленого алгоритму діагностики та лікування у різних групах цивільного населення. Показано підвищення ефективності вибору діагностичної тактики згідно розробленого алгоритму.

Основні наукові положення дисертації автора достатньо відображені і розкриті у опублікованих ним працях.

Висновок про повноту опублікованих основних положень дисертації. Матеріали за темою дисертації висвітлені у достатній кількості (10) наукових праць, з яких: 7 опубліковані в наукових фахових виданнях, затверджених МОН України, 3 публікації у збірниках тез. Отримано 2 свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір.

Наукове та практичне значення отриманих результатів та рекомендації щодо їх використання. Дисертаційне дослідження є вагомим для медичної науки, відкриває нові можливості щодо підвищення ефективності надання медичної допомоги цивільним особам із мінно-вибуховими ураженнями шляхом розробки та впровадження алгоритму оптимізованого хірургічного лікування, що базується на принципах «damage control surgery». Робота вирізняється комплексним підходом до етапності хірургічної допомоги. Автор пропонує диференційований підхід щодо розмежування типів уражень та пропонує специфічні хірургічні тактики для кожного з них.

Запропонований алгоритм діагностики, лікування та маршрут пацієнта з мінно-вибуховими ураженнями, отриманими внаслідок військових дій, має

вагоме практичне значення для підвищення якості та ефективності надання медичної допомоги цивільним у воєнний час. Розроблений алгоритм дозволяє оптимізувати роботу хірургів у цивільних госпіталях, які не завжди мають досвід військової медицини. Скорочення тривалості діагностичних заходів є особливо важливим в умовах масового надходження поранених, коли перевантаження медичної системи потребує швидкої стратифікації пацієнтів, пріоритетного визначення обсягу допомоги та раціонального розподілу ресурсів. Автором показано переваги ранньої некректомії у поєднанні з сучасними методами вакуумної терапії, що дозволяє достовірно знизити ризик септичних ускладнень. Впровадження запропонованої методики дозволяє скоротити терміни госпіталізації та знизити рівень летальності, інвалідизації пацієнтів при масивних ураженнях кінцівок і тулуба.

Результати роботи впроваджені та застосовується в практичній діяльності Комунального некомерційного підприємства Харківської обласної ради «Обласна клінічна лікарня» та Комунального некомерційного підприємства «Міська клінічна багатопрофільна лікарня №25» Харківської міської ради та рекомендуються до широкого впровадження у практику відділень політравми.

Оцінка структури дисертації, мови та стилю викладення. Дисертаційна робота викладена українською мовою на 167 сторінках комп'ютерного тексту. Дана робота традиційно структурована, та містить анотацію (українською та англійською мовами), перелік наукових праць здобувача, опублікованих за темою дисертації, вступ, огляд літератури, матеріали та методи дослідження, два розділи власних досліджень, обговорення отриманих результатів, висновки, практичні рекомендації, список використаних джерел (337 посилань) та 5 додатків. Робота проілюстрована 27 таблицями та 6 рисунками.

У вступі обґрунтовано актуальність даної роботи, визначено мету і завдання дослідження, викладено наукову новизну роботи, практичну значимість та впровадження, наведено результати апробації результатів, перелік публікацій здобувача за темою роботи.

Перший розділ присвячений огляду літератури та висвітлює сучасний стан проблеми, поняття, класифікацію, особливості патогенезу мінно-вибухової травми, основні аспекти надання хірургічної допомоги постраждалим із даним видом ушкоджень. Обґрунтовано актуальність та доцільність обраного напрямку досліджень.

У другому розділі проведено опис дизайну, методологію дослідження, загальної клінічної характеристики груп постраждалих, лабораторні та інструментальні методи дослідження, шкали оцінки тяжкості пошкоджень та прогнозування перебігу травматичної хвороби у пацієнта, статистичної обробки та критеріїв оцінки результатів.

Третій розділ висвітлює алгоритм діагностики, лікування та маршрут пацієнта з мінно-вибуховими ураженнями, отриманими внаслідок військових дій. Автор вказує на особливості первинного огляду, клініко-лабораторних, інструментальних обстежень постраждалих, розподілу пацієнтів у залежності від ступеню важкості. Здобувач окремо описує вибір хірургічної тактики для пацієнтів із мінно-вибуховими ураженнями, отриманими внаслідок військових дій у залежності від виду ушкодження.

Четвертий розділ присвячений порівняльному аналізу груп дослідження з урахуванням розробленого алгоритму діагностики, лікування та маршруту пацієнта з мінно-вибуховими ураженнями, отриманими внаслідок військових дій.

У розділі аналіз та обговорення результатів підсумовано та узагальнені результати проведених досліджень.

На основі отриманих результатів дисертації здобувачем сформульовані висновки та практичні рекомендації, що логічно випливають із аналізу та обговорень отриманих результатів та повною мірою відповідають положенням, що сформовані в меті та завданнях роботи.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності. Полтавський державний медичний університет має внутрішню систему перевірки академічних текстів на наявність запозичень. Академічні тексти перевіряються на основі Положення «Про порядок перевірки в Полтавському

державному медичному університеті текстових документів - дисертаційних робіт, звітів за науково-дослідними роботами, наукових публікацій, навчальної літератури, навчально-методичних видань, засобів навчання, кваліфікаційних робіт, письмових робіт здобувачів освіти усіх рівнів на наявність плагіату», що базується на чинному законодавстві України. Публікації та дисертаційна робота Прокопенка Костянтина Анатолійовича на тему: «Оптимізація комплексного хірургічного лікування мінно-вибухових уражень у мирного населення» не містить виявлених текстових та інших запозичень.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Принципових зауважень щодо змісту дисертації, викладення результатів дослідження та їх аналізу немає. Наявні нечисельні орфографічні та стилістичні помилки, на які вказано дисертанту. Поряд із загальною позитивною оцінкою роботи слід відмітити певні зауваження та побажання: бажано дотримуватися вживання типових термінів. Наприклад: на сторінці 87 термін відстрочена слід замінити на відтермінована хірургічна обробка рани, на сторінці 88 реконструктивно-відновні операції – одне й те ж саме значення реконструкції й відновлення. Як побажання до подальшої роботи, варто було б детальніше розглянути питання реабілітації пацієнтів, особливо психологічної, як невід'ємної частини «комплексного лікування» даної групи постраждалих. Зауваження та побажання, які виникли в процесі ознайомлення з роботою не відміняють її наукову та практичну цінність.

Під час рецензування виникли певні запитання до дисертанта:

1. Які типи ушкоджень селезінки спостерігалися у II групі постраждалих? У скількох хворих із ушкодженням селезінки Вам вдалося її зберегти?

2. На сторінці 79 Ви вказали: при сумнівних випадках, для уточнення характеру травми, одним із інвазивних діагностичних заходів є виконання діагностичного лапароцентезу, або діагностичної відеолапароскопії при технічній можливості лікарні та достатньої кваліфікації хірургічної бригади. Чи враховували Ви якість ще додаткові критерії для можливості виконання відеолапароскопічної діагностики?

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Прокопенка Костянтина Анатолійовича «Оптимізація комплексного хірургічного лікування мінно-вибухових уражень у мирного населення» є завершеним науковим дослідженням та присвячена підвищенню ефективності допомоги постраждалим із мінно-вибуховими ураженнями шляхом використання сучасних методів діагностики та лікування та удосконалення алгоритму надання допомоги.

За актуальністю, сучасним методичним рівнем виконання, обґрунтованістю наукових положень і висновків, їх достовірністю і практичним значенням, повнотою викладу в наукових працях дисертаційна робота Прокопенка Костянтина Анатолійовича відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» №44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами внесеними згідно з Постановою КМУ №341 від 21 березня 2022 р.), а її автор заслуговує присвоєння ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина».

Рецензент

доктор медичних наук, професор,
професор закладу вищої освіти кафедри хірургії №1,
Полтавського державного
медичного університету

Руслан ЛИСЕНКО